

THINGS TO KNOW
SHEE KANA MYA LEYƏ

- Kat ka itingın, sa kat a vor a giraha somo bashitə naasə mgban mbımha, humwate nagi ama ba dımə gə nda nyit byelə satə nagi doro nagi mgban myaa doro a ite a təfəgi mi kpan-kpani lyentə ka hee lyentə nagi ya mya watirən tən nzaa mgba shomtə.
- Ma kat di il shee a pukə girahanə, ndaa di bildə ndəng moo nənə anə ləməgi sate nda di ilə.
- Ma kat dım tife anə ləməgi satə a pukə girahanə, ndi ba gəka tife anə wilaha a hwodi bashitə, nda dıkdə nagi ndoo haa lyenti, nda da sa girahangın a nzadən.
- Nagi ndoo haa lyenti, ba nza mbak-mbak nga dorshe, nga boodə ləməgi satə anə shee kat nga di da, kwa-təfəgi dasərən ka kwa-təfəgi ngalatədrə.
- Ha mya dımə mbak-mbak ati kərti mya kərdə shingın, ma kpanə lyente kərdə shingın fukə, gə angın mgban mya zimgən tarati taa nera haru bəu laka tuf (N500,000).
- Nagi ndoo haa lyenti, ba nza mbak-mbak nga shala kwa-təfəgi lyentə darə nga kəpdə ləməgi satə kat a təfəgye ba dıka bwaare a dım ləməgi satə byel aa ka otə.
- Nagi ndoo haa lyenti ba vədə taa mya lyenə kan nagi imi di haa bwange naasə mgban taa di vor haa lyentingın.
- Haa lyentə ba ngurə mbak-mbak anə satə ati ləməgi sate mya bwe ləngrən a pukə təkə-təkətinə pirə təfəgi bwaare di kwa təfəgye som-som bəti wule dorshe a malımye, shee lyeni ka diye ka intanettə ka ofisye a hee lyentingın.
- Haa lyentə bawə viriudə ləməgi satə a gəədərən wel-wel gə mya dımə a lyeb malımye karən mba-di-mba ka mini bə nagi godi mya ngəddə shee tan-tan.
- Ma kat kərdə byelə satə ba mbwa taa haru tuf laka tuf
- Malımti il tife gə dım shee mya doro naasə mgban byelə satə a pukə girahanə ba kodə kwa-təfəgye təkə-təkəti hidə a nzadərən. Gələ kwaki girahanə, nagi ndoo wula byelə sati naasə mgban shee mya doro a 'ye mya di ilə a pukə girahanə.
- Byelə satə ndadən mbak-mbak ati hee lyenta bwaare a noo hee gə myee di lyenə pukərən gə tənə dımə a lyenə pepe.
- Ngı dımadə zərgi shee fwat-fwat anə shee kana bwaare a leyə.
- Shingın 'ye dımdərən peyə ka 'ye peyə nə mootə mbiditi bwaare. Daasəgə shinginnə bəti inə yang:
- (a) Bə nza mbak-mbak shinging 'ye dımdərən a gəə bwaa ka hidə di vor irə a təkəti fwat-fwat.
- (b) Bə kana mya bildə wule sə ote ba kwada bee gə mya bwe asə di vor ləməgi satə/ shee mya doro.
- (c) Bə kana mya bildə wule sə ote ba kwada bee gə mya bwe asə di vor ləməgi satə/shee mya doro gə mya dımdə asə naasə angın ba dıka bwaare aa di luu byelə satıngın a tifa kana.

- Təkətɪnə və ji-bashitə humwatə gə tənə purə waka bwaare anə nagi ndo lə a ba mada anə sa kana tənə leyə.
- Vədə təkə tɪnə takale anə hee i grahe ba nda peyə kasə.
- Angɪn kəpdə ma shika ləməgingɪn.
- Nag indo ripotti, mya vədə a haka makpanə nidə taa. Ndi mgban ba vədərən a haka mi majalisatɪ kpantə ka mbiditɪ bwaare.
- Təkətɪngɪn və makpanə nidə taa gətə gə nda kodə ka shingɪn a datɪrən a kwa-tifa kana.
- Bə nza mbak-mbak ndi tawa vədə ripottə kondo kiwati anə lyete nda da.
- Bə nza mbak-mbak mi majalisatɪ kpantə a ngɪl imi 'ye ba gəə tənə myee bawa ji gwaha ka nidə lyente mya dɪ da gə mya datirə a kwa-tifa kana.

Benefits of Implementing the FOI Act

Monə Vədə Dimne anə Byelə satə DABs

- A dɪkdə bwaare tənə vədə nəngrən a lyentɪ siyasatə ka lyenyeda ngwamnati.
- Tənə gəə kubuk avor democradiya.
- Tənə gəə mi pepeyi ka wule myee mya mwakarən avor lyenta ngwamnati.
- Gə mya lyenə ka shi-njiya a tifa kana gə nagi ndoma.
- Mya dɪkdə bwaare tənə vədə nəngrən ka hubosərən avor lyenta bwaare ka l nənə.
- Mya kangdə ləməgi nasəutə a waka bwaare.
- Mya kərdə wule dəlkasəte dɪ mada a waka bwaare.
- Gə mya madədə pɪrəhumwatə.
- Gə mya dɪkdə njiya kat a humwa njiya habwange ndagə pepe gə tənə pira ta gwaha.